

3

Ferenc pápa gyermekkorának *barriója* egy sokszínű, soknemzetiségű, sokvallású mikrokozmosz. A negyedben élő prostituáltak története is megindító érzelmi színezettel jelenik meg az olvasó előtt. Olyan szereplőkkel és epizódokkal ismerkedhetünk meg, akikről és amelyekről a pápa először mesél.

RÉSZLET

A *barrio* egyfajta összetett, soknemzetiségű, többvallású, multikulturális mikrokozmosz volt. A családnak mindig is kiváló kapcsolatokat ápolta a zsidókkal, akiket a Flores-negyedben csak „oroszkoknak” neveztek, mert sokan közülük Odessza környékéről származtak, ahol nagy lélekszámú zsidó közösség élt, amelyet aztán a második világháborúban a náci és román megszálló csapatok hatalmas mészárlással sújtottak. A gyárnak, ahol Apa dolgozott, sok zsidó megrendelője volt, akik a textiliparban dolgoztak, és sokan közülük a barátaink voltak.

Ahogy a gyerekcsapatban számos muszlim barátunk is akadt, akik számunkra „törökök” voltak, és többnyire a régi Oszmán Birodalom útlevelével szálltak ki a hajókból. Szíriaiak és libanoniak voltak, majd irakiak és palesztinok is csatlakoztak hozzájuk. Az első arab nyelvű újság Buenos Airesben a huszadik század hajnalán született. [...]

Akárcsak a piac, a környék is a legkülönbözőbb emberek változatos kavalkádja volt. Szorgalmas, sokat tűrő, odaadó, derűs embereké.

Volt négy vénlány, az Alonso kisasszonyok, spanyol emigránsok lezármazottai, akik nagyon ügyesen hímeztek, egészen kifinomult technikával. Egy öltés, egy ima, egy ima, egy öltés... Anyám elküldte hozzájuk a hűgomat, hogy elsajátítsa a mesterséget, Marta azonban halálra unta magát, és tiltakozott: „De Mama, egy szót sem szólnak, folyton csak imádkoznak!” [...]

Majdnem az utcánk sarkán volt egy *peluquería*, egy fodrászüzlet. A fodrász, Margot, a szomszédos lakásban élt. A húga prostituált volt, aki ezt a tevékenységet samponozással, vágással és hajformázással kombinálta. Nagyon jó emberek voltak, néha anyám is náluk hozatta rendbe a frizuráját. Egy napon Margotnak fia született. Nem értettem, ki az apa, és felkeltette az érdeklődésemet, ám a környékelieket szemmel láthatóan nemigen foglalkoztatta a dolog.

Ugyanabban a házban, egy másik lakásban élt egy férfi; revütáncosnő volt a felesége, aki szintén prostituáltként szerzett „hírnevet” magának. Fiatalon és meggyötörten halt meg, tüdővészben, az életmódja áldozataként. Emlékszem, milyen szomorú volt látni, ahogy a férj gyorsan letudta a temetést, mogorván és távolságtartóan, és önző módon kizárólag azzal törődött, nehogy ő meg az újdonsült barátnője elkapják a kórt. A hölgy édesanyja, a francia származású Berta is táncos volt egykor, és állítólag párizsi lokálokban lépett fel, akkor azonban már mások házáat takarította, hosszú órákon át, mégis bámulatos módon megőrizte a tartását és a méltóságát.

Már gyerekkoromban megismertem a létezés legsötétebb és legfárasztóbb oldalát is a lakónegyedemben. Még a börtön világát is, miután a ruhakeféket a helyi börtönben fogva tartott raboktól vásároltuk, így ennek a valóságnak a létezését is meglehetősen korán érzékeltem.

Még két olyan lány élt a környéken, nővérek, akik szintén prostituáltak voltak, azonban „előkelőbbek”: telefonon egyeztették az időpontokat, és kocsit küldtek értük. „La Ciche” és „la Porota” volt a nevük, és a *barrió*ban mindenki ismerte őket.

Teltek-múltak az évek, és egy napon, amikor már Buenos Aires segédpüspöke voltam, megcsörrent a telefon a püspökségen: la Porota keresett. Teljesen szem elől tévesztettem, gyerekkorom óta nem láttam. „Hé, emlékszel még rám? Hallottam, hogy püspökké avattak, szeretnék találkozni veled.” Csak úgy áradtak belőle a szavak, olyan volt, akár egy féktelen folyó. „Gyere csak” – feleltem, aztán a püspöki palotában fogadtam. Akkor még a Flores-negyedben voltam, 1993-ban történhetett. „Tudod, mindenütt árultam a testemet, még az Egyesült Államokban is. Pénzt kerestem, aztán beleszerettem egy idősebb férfibá,

aki a szeretőm volt, és amikor meghalt, megváltozott az életem. Nyitottam egy panziót, és emellett nyugdíjasotthonokban fürdetek öregeket, akiknek senkijük sincs, aki gondjukat viselné. Nem sokat járok misére, mindent a testemmel értem el, de most olyan testekről szeretnék gondoskodni, amelyekkel senki sem törődik” – mondta. Egy kortárs Mária Magdolna. Elmesélte, hogy a nővére, la Ciche is életmódot változtatott, és templomba jár, imádkozni. „Egyik gyertyát gyűjtja a másik után! Te is mondd meg neki, hogy emelje fel az ülepét, és tegyen végre valamit másokért!” Ez a rendkívül szabadszájú nő színes nyelvezetet beszélt, öt szóból négy szitok volt, ami elhagyta az ajkát. És beteg volt.

Nem sokkal később, amikor már Buenos Aires bíborosa voltam, la Porota újból felhívott. Elmondta, hogy találkozni szeretne a barátnőivel, és megkérdezte, nem celebrálnék-e nekik egy misét a Szent Ignác-templomban. Természetesen kíváncsi voltam, vajon kik lehetnek a barátnői. „De legyél ott jóval előbb, mert többen is győnni akarnak” – tette még hozzá la Porota.

Ebben az időszakban gyakran találkoztam Pepe atyával, azaz a don José di Paola nevű fiatal pappal, akit püspökségem kezdete óta ismertem, és aki 1997 óta a Caacupéi Szűzanya-templom plébánosa volt, a 21. *villá*ban. Ő Isten azon szolgálói közé tartozik, akik a szegény *villák*ban, vagyis a Buenos Aires-i nyomornegyedekben tevékenykednek. Csak a fővárosban körülbelül harminc ilyen van, az egész tartományban pedig vagy ezer. A *villák* valóságos „embersűrítmény”, sok száz-ezer ember zsúfolódik össze bennük. Családok, amelyek többnyire Paraguayból, Bolíviából, Peruból és az ország belső vidékeiről érkeztek. Az állam ezeken a helyeken sosem volt jelen, márpedig, ha az állam negyven évig seholy sincs, nem kínálva lakhatást, villanyt, gázt és közlekedést, nem nehéz valamiféle párhuzamos szervezetet létrehozni helyette. Idővel egyre terjedt a kábítószer, vele együtt az erőszak és a családok széthullása. A *paco*, a *pasta de coca*, ami a kokain gazdag piacok számára történő feldolgozása után marad, a szegények drogja: a borzalmakat fokozó csapás. Ott, azokban a külvárosokban, amelyeknek egyre inkább az egyház új központjává kell válniuk, világiak és papok egy csoportja – köztük Pepe atya – is él, és igyekszik nap mint

nap tanúbizonyságot tenni az evangélium igazáról, az öldöklő gazdagság áldozatainak sorában. Azok, akik úgy tartják, hogy a vallás a nép ópiuma, holmi megnyugtató mese az emberek elidegenítésére, jobban tennék, ha előbb szétnéznének a *villákban*: akkor láthatnák, micsoda hatalmas lépéseket tettek ott, a hitnek, valamint a lelkipásztori és civil elkötelezettségnek köszönhetően, a borzasztó nehézségek ellenére. Nagy kulturális gazdagságot is tapasztalnának. Megértenék, hogy a hithez hasonlóan ott minden egyes szolgálat egy-egy találkozás, és mindenekelőtt mi magunk mily sokat tanulhatunk a szegényektől. Ha valaki azt mondja, hogy én *villero* pápa vagyok, azért imádkozom, hogy valóban méltó legyek rá.

A Pepe atyával való találkozás mindig jót tesz a lelkemnek és a spirituális életemnek. Idővel egyre jobban összebarátkoztunk. Abban az évben – azt hiszem, 2001-et írtunk – Pepe egy ideje már *cura villero*, azaz nyomornegyedbeli pap volt, és egyszeriben úgy érezte, bonyolult időszakot él át: papi hivatásának válságát, amiről később ő maga is beszámolt. Őszintén kitérta szívét a feletteseinek, és felmentést kért a papság gyakorlása alól, majd beállt egy cipőgyárba dolgozni. Amikor előadta a helyzetét, egyszerűen azt mondtam neki: „Gyere, látogass meg, amikor csak akarsz.” És így is tett. Munka után nemegyszer két órát autózott, és eljött hozzám a székesegyházba. Megvártam, ajtót nyitottam neki, meghallgattam, és beszélgettünk. Mindig teljesen szabadon. Egyik találkozás a másikat követte, teltek-múltak a hónapok, míg nem egyik este odaállt elém, és így szólt:

– Atyám, készen állok... Szeretnék misét celebrálni.

Megöleltük egymást.

– Szeretnéd, ha július 20-án, a Barátság Napján kerülne rá sor? – kérdeztem, ő pedig örömmel fogadta a felvetésemet. – Akkor legyen a Szent Ignácban – javasoltam. – Ott mondok misét, mert egy floresi hölgy megkért rá.

Így hát együtt mentünk oda. Az érsekség felől közelítettük meg a templomot, végigsétáltunk a calle Bolívaron. Csupa egykori utcalány és

Pepe atyával a „Villa 31” nevű,
Buenos Aires-i nyomornegyedben.

(© Vatican Pool / Getty Images)

„szakszervezeti” prostituált jelent meg. És mind gyönni akart. Gyönyörű ünnep volt, és la Porota is boldog volt, nagyon meghatódott.

Valamivel később még egyszer felhívott, miután kórházba került. „Azért kértem, hogy gyere el hozzám, hogy felvegyem a betegek kenetét, és úrvacsorát vegyek. Mert érzem, hogy ezúttal nem úszom meg.” Mindeközben szitkot szórt az orvos fejére, egy másik betegre pedig ráripakodott. Még legyengült állapotban is hozta a stílusát. *Genio y figura hasta la sepultura* – tartja a mondás Argentínában, azaz „a sírig maradjunk elmések és kemények”.

La Porota szépen ment el, mint „a vámszedők és a prostituáltak”. „Bizony, mondom nektek: a vámszedők és az utcanők előbb mennek be Isten országába, mint ti” (Mt 21,31). És én nagyon szerettem őt. Sosem mulasztom el, hogy imádkozzam érte a halála évfordulóján.